

PRAVA OSOBA U PSIHIJATRIJSKOJ USTANOVU – PRISILNI SMJEŠTAJ (PRISILNA HOSPITALIZACIJA)

Ovaj letak je namijenjen Vama ako ste prisilno smješteni/ hospitalizirani u psihijatrijsku ustanovu. Ako želite saznati Svoja prava pri dobrovoljnom smještaju, u tom slučaju proučite naš posebni letak o pravima osoba na dobrovoljnom smještaju!

Svakom su zajamčena ljudska prava pa i Vama, prisilno smještenim u psihijatrijsku ustanovu. Imate pravo znati koja su Vaša prava i gdje možete potražiti pomoć u slučaju da se ta prava krše
Što je prisilni smještaj/hospitalizacija u psihijatrijsku ustanovu?

Prisilni smještaj je smještaj u psihijatrijsku ustanovu bez Vašeg pristanka. Prisilno Vas se može smjestiti ako:

- ✓ imate teže duševne smetnje
i
 - ✓ zbog njih ozbiljno i izravno ugrožavate život, zdravlje ili sigurnost sebe ili drugih ljudi.
- ☛ Oba ova uvjeta trebaju biti stvarna i dokazana i ne može se tvrditi da postoje bez ikakvih dokaza

Tko odlučuje o Vašem prisilnom smještaju?

Psihijatar koji Vas primi utvrđuje postoje li razlozi za Vaše prisilno zadržavanje. Njegova odluka mora biti obrazložena, utemeljena na stvarnim razlozima i upisana u Vašu liječničku dokumentaciju. Tu odluku treba donijeti čim prije, a najdulje u roku od 72 sata od Vašeg prijema! Zatim psihijatar dostavlja svoju odluku zajedno s liječničkom dokumentacijom sudu.

Sud ispituje odluku psihijatra i saslušava Vas i druge osobe kako bi utvrdio je li nužno prisilno Vas smjestiti.

Sud je dužan donijeti rješenje o prisilnom smještaju u roku od 8 dana od trenutka kad je saznao za Vaše prisilno zadržavanje. To je vrijeme koje je potrebno da se utvrdi postoje li opravdani razlozi za Vaš prisilni smještaj. Za to vrijeme imaju Vas pravo zadržati u bolnici.

Koliko dugo možete biti prisilno smješteni?

Možete biti prisilno smješteni dokle god postoje opravdani razlozi za Vaš prisilni smještaj, ali uvijek uz rješenje suda, i to:

- ✓ do **30 dana** – prema prvom rješenju suda, računajući od dana kad je psihijatar donio odluku kojom je utvrdio razloge za Vaš prisilni smještaj. Nakon tog:

- ✓ do **3 mjeseca** – prema drugom rješenju suda kojim sud prema mišljenju psihijatra produžuje Vaš prisilni smještaj. Nakon tog:
- ✓ do **6 mjeseci** – prema svakom idućem rješenju suda kojim produžuje Vaš prisilni smještaj

☛ Predstojnik odjela ili ovlaštenu psihijatar, mora Vas otpustiti iz ustanove čim prestanu razlozi zbog kojih Vam je određen prisilni smještaj, čak i kad biste prema sudskom rješenju trebali ostati duže!

Kad ste prisilno smješteni, imate:

- ✓ **Pravo biti obaviješteni o Svojim pravima:** osoblje ustanove dužno je objasniti Vam koja su Vaša prava i postupak radi Vašeg prisilnog smještaja, da imate pravo na odvjetnika, da se možete žaliti protiv sudske odluke i ostala prava.
- ✓ **Pravo na privatnost:** imate, na primjer, pravo držati uz sebe osobne predmete (odjeću, higijenski pribor, sitne osobne predmete); družiti se s drugim osobama; primati posjete; o Svom trošku slati i primati poštu, pakete i tiskovine; telefonirati, pratiti radio i televizijske programe; sudjelovati po Svom izboru u vjerskim aktivnostima u okviru mogućnosti psihijatrijske ustanove.
- ☛ Ovo pravo može se ograničiti jedino ako to zahtijeva Vaše ugroženo zdravstveno stanje i/ili ugrožavate sigurnost i prava drugih osoba.
- ✓ **Pravo na liječenje uz "informirani" pristanak:** to znači da prije nego što Vas se uopće počne liječiti, morate biti informirani od čega bolujete i kakva je priroda Vaše bolesti. Kad Vam liječnik predloži liječenje, mora Vam objasniti dobre i loše strane takvog liječenja, navesti druge

oblike liječenja i što se događa ako odbijete liječenje. Sve to trebate znati kako biste mogli dati Svoj pristanak slobodno, s potpunim shvaćanjem na što točno pristajete.

✓ Vaš pristanak na liječenje mora se obvezno upisati u Vašu liječničku dokumentaciju!

Bez Vašeg pristanka liječnik Vas može podvrgnuti samo onom liječničkom postupku koji liječi upravo one duševne smetnje zbog kojih ste prisilno smješteni. U isto vrijeme, mora biti jasno da bi bez tog postupka došlo do teškog oštećenja Vašeg zdravlja. I u takvom slučaju liječnik Vas mora uključiti u planiranje Vašeg liječenja i objasniti Vam postupke.

✓ *pravo na uvid u Svoju liječničku dokumentaciju:* imate pravo pogledati što piše u Vašoj liječničkoj dokumentaciji i možete tražiti kopije.

✓ *pravo na dostojanstvo:* nitko Vas ne smije ponižavati, vikati na Vas, prijetiti kažnjavanjem, tući Vas i sl.

Čak i ako ste prisilno smješteni, ustanova može primijeniti mjere prisile samo ako je to nužno potrebno (izolaciju, vezanje za krevet, lijekove).

Mjere prisile se koriste kad je zbog Vaših radnji u bolesti potrebno zaštititi Vas same da si ne ugrozite život i zdravlje ili da ne naškodite na takav način nekom drugom ili da Vas se spriječi uništiti vrijednu imovinu.

One se mogu primijeniti samo kad su ostali načini smirivanja bili bezuspješni i **nikad** se ne mogu koristiti kao mjere kazne ili osвете.

Osoblje ustanove dužno je brinuti o Vama i provjeravati Vaše stanje za vrijeme korištenja mjera prisile i omogućiti Vam zadovoljenje Vaših osnovnih potreba.

Šta možete učiniti ako se Vaša prava krše?

Možete se žaliti županijskom sudu protiv rješenja o prisilnom smještaju. Za to imate rok od 3 dana od kad ste primili rješenje.

Nadalje, ako mislite da je psihijatrijska ustanova prekršila Vaša ljudska prava, imate pravo podnositi pritužbe. Svoje pritužbe možete podnijeti:

- ravnatelju psihijatrijske ustanove ili predstojniku;
- Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi, Državno povjerenstvo za zaštitu osoba s duševnim smetnjama. Adresa: Ksaver 200A, Zagreb;
- pučkom pravobranitelju, pismeno ili usmeno. Adresa: Opatička 4, Zagreb, tel.: 01/48-51-855;
- podnijeti tužbu sudu te kaznenu prijavu policiji ili državnom odvjetništvu.

Za detaljnije informacije i savjet, možete se obratiti i nama.

Možete nas nazvati na broj:

☎ 01 301 09 69 ili

📞 099 22 7 33 91

Možete nam pisati na adresu:

✉ Udruga Svitanje, Bolnička c 32 Zagreb

Možete nam poslati email na:

📧 udrugasvitanje@yahoo.co.uk

SVITANJE

Udruga za zaštitu i promicanje mentalnog zdravlja „Svitanje“ radi na provođenju programa borbe protiv predrasuda vezanih uz psihičke bolesti i liječenje te se zalaže za korištenje psihosocijalnih postupaka i liječenje po modelu psihijatrije u zajednici.

www.udruga-svitanje.com

MDAC

„Centar za zastupanje prava osoba s mentalnim teškoćama“ (MDAC) – djeluje na području unapređivanja ljudskih prava djece i odraslih s intelektualnim ili psihosocijalnim poteškoćama. Usmjeren na Europu i Središnju Aziju, koristi kombinaciju prava i propagiranja radi promocije jednakosti i socijalne integracije. Vizija MDAC-a je svijet koji poštuje emocionalnu, mentalnu i intelektualnu raznolikost te poštuje pravo svakog čovjeka na samosvojnost i dostojanstvo. MDAC ima status sudionika u Vijeću Europe.

www.mdac.info

Ovaj letak izrađen je u suradnji Udruga „Svitanje“ i „Mental Disability Advocacy Centre“ u okviru projekta „Premošćivanje razlika: Civilno društvo promovira pristup pravdi osobama s mentalnim poteškoćama u Hrvatskoj“.

Prava iz ovog letka zajamčena su hrvatskim zakonima i međunarodnim pravom. Ponekad hrvatski zakoni nisu u skladu s međunarodnim pravom, u kojem slučaju navodimo prava prema međunarodnom pravu.

© Svitanje, 2008

© Mental Disability Advocacy Center, 2008